

Frokost på institution

Kasper er en dreng på 8 år. Han er autist og er fornyligt flyttet ind på en institution for børn med vidtgående handicap. Kasper har ikke noget verbalt sprog, og pædagogerne kan også være i tvivl om, hvor meget han forstår, når de taler til ham. De peger derfor på jakken, hvis han skal udenfor eller på spisebordet, når det er spisetid. Det virker som om, at Kasper så forstår lidt mere af, hvad der skal ske.

Det er weekend, og Kasper skal spise frokost sammen med seks andre børn og tre pædagoger. Frokosten foregår i fællesrummet, hvor de alle sidder samlet. Den ene pædagog, Stine, viser Kasper, hvor han skal sidde ved bordet denne dag. Stine kender ikke Kasper så godt, men måltidet starter i god stemning med snakken på tværs af bordet. Kasper bliver tiltagende urolig under frokosten; han afviser maden og rejser sig gentagne gange på stolen. Det virker som om, at han vil væk fra bordet, men han sætter sig alligevel ned, når Stine klapper på stolen og beder ham om at sætte sig. Stine er insisterende på, at Kasper skal blive ved bordet, da institutionen har en regel om, at alle sidder ved bordet under hele måltidet.

Pludselig begynder Kasper at råbe og slå om sig. Han kan ikke ramme nogen, men han er voldsom i sit udtryk, og Anna, som sidder i sin kørestol ved siden af Kasper, bliver bange og begynder at græde. Stine forsøger at berolige Kasper, hun taler roligt til ham og lægger en hånd på hans lår, men det hjælper ikke. Stemningen ved bordet bliver presset og lydniveauet er højt. Stine spørger sine kolleger til råds, og pædagogerne taler hen over bordet, om hvad de skal gøre.

Slutninger på casen

Slutning 1:

De beslutter, at Kasper skal forlade bordet. Stine rejser sig, løfter Kasper og bærer ham væk fra bordet. Kasper forsøger at komme fri. Han hiver Stine i håret og slår hende på ryggen, og Stine går ned på værelset med ham. Nede på værelset er Kasper meget ked af det, og det tager Stine lang tid at trøste ham. Da Kasper er faldet til ro, spiser Stine sin frokost sammen med ham på værelset og hjælper til sidst Kasper til en middagslur.

Slutning 2:

Stine beslutter, at det er Kasper, der skal forlade bordet. Hun tror, at det både vil berolige ham og resten af gruppen. Stine rejser sig fra bordet, rækker sin ene hånd til Kasper og lægger den anden på hans skulder "Kom, nu går vi ned på dit værelse og spiser sammen" fortæller hun ham og peger ned mod Kaspers værelse. Kasper råber fortsat, men han følger villigt med Stine og bliver stille, da de er begyndt at gå. Nede på værelset sætter Stine sig i en lænestol og hjælper Kasper op på skødet. Hun taler roligt til ham og aer ham på ryggen, indtil hun kan mærke, at han er faldet helt til ro. Stine spiser derefter sin frokost sammen med Kasper på hans værelse og hjælper til sidst Kasper til en middagslur.

Spørgsmål til diskussion og refleksion

Hvordan fortolker I situationen og konflikten?

- Set fra barnets perspektiv?
- Set fra pædagogens perspektiver?
- Set som udenforstående?

Hvilke pædagogiske og lovgivningsmæssige forpligtelser og muligheder kan der være i den pågældende situation?

- Hvilke hensyn må der tages ved de lovbestemmelser, som I overvejer?
- Hvad er det mindst indgribende indgreb over for barnet eller den unge?

Hvilke pædagogiske tiltag kunne være iværksat for at undgå, at situationen blev tilspidset?

Er der risikomomenter og hensyn, der skal tages i betragtning?

- I forhold til barnet?
- I forhold til pædagogen?
- I forhold til andre børn og unge på stedet?
- I forhold til pædagogikken på institutionen?

Kender I til situationer fra jeres arbejde, som har fællestræk med den viste?

- Hvilke?
- Hvordan blev de håndteret?

Er der andre relevante handlemuligheder, end de angivne – hvilke, hvordan, hvorfor?

Hvordan kan/bør der følges op på situationen og problemstillingerne

Kommentarer til cases

Pædagogiske kommentarer:

Kasper er autistisk og har brug for både struktur og forudsigelighed i hverdagen. Under frokosten bliver Kasper tiltagende urolig og ender med at forlade bordet. Autisme er et meget specialiseret handicap og medarbejderne virker generelt til at mangle viden og metoder til at støtte Kasper. Kasper har formodentlig brug for et lille afskærmet miljø, hvor han ikke forstyrres under sin frokost. Stine forsøger at fastholde en regel om, at alle skal sidde ved bordet under måltidet samtidig med, at hun søger sparring hos kollegaerne. Kasper reagerer både på, at der snakkes på tværs af bordet, samt at der er for mange om bordet. Han viser blandt andet dette ved, at han har svært ved at efterleve reglen om, at man skal sidde ved bordet under hele frokosten.

Under samtalen ved bordet kommer medarbejderne frem til, at Kasper skal forlade bordet. I situation 1 vælger Stine at løfte Kasper og bære ham væk fra bordet. Han bliver ikke forberedt på dette og bliver både forvirret og utryk, hvilket formodentligt blot føjer yderligere til Kaspers erfaring om, at det er svært at spise ved frokostbordet.

I stedet for at anvende magt kan Stine som illustreret i situation 2, vælge at guide Kasper ned på værelset. Hun understøtter sin kommunikation med fagter og verbal guidning. Kasper er stadig frustreret, men han oplever at blive forstået og guidet.

Medarbejderne kan med fordel gøre meget mere af det, de allerede nu ved har en positiv virkning på Kasper. De anvender fagter til at understøtte deres kommunikation og de oplever, at Kasper herved forstår mere af, hvad der sker, så de kan med fordel benytte flere fagter og andet understøttende kommunikation. Ligeledes kan de med fordel være mere nysgerrige på egen praksis, eksempelvis hvorfor de har opstillet en regel om, at alle skal sidde ved bordet under måltider. Er det alle borgere, der profiterer af at sidde sammen og spise? Hvilken stemning ønsker vi under et måltid og hvordan opnår vi denne? Hvordan samtaler vi under måltidet?

Juridiske kommentarer:

Der er tale om en situation, hvor Kasper med sin tiltagende uro har sendt nogle signaler forud for, at situationen kulminerer. Særligt i forhold til et barn som Kasper, som har kommunikationsvanskeligheder, er det vigtigt at sikre, at der er medarbejdere tilstede, der kan tolke hans signaler og så vidt muligt kan reagere og handle, inden situationen udvikler sig og bliver voldsom og u hensigtsmæssig for Kasper og for de øvrige børn.

Det er vigtigt at iagttage de generelle principper for magtanvendelse og andre indgreb i lovens § 7, herunder at indgreb ikke må erstatte omsorg og socialpædagogisk indsats, at personalet først skal forsøge at opnå barnets frivillige medvirken, og at mindre indgribende foranstaltninger altid går forud.

Der er ikke hjemmel til, at Stine, som i slutning 1, kan anvende fysisk magt. Betingelserne herfor i § 9 er ikke opfyldt. Kasper råber og slår om sig, men hans adfærd er ikke til fare for ham selv eller andre. Situationen kan desuden håndteres med en mindre indgribende foranstaltning, for eksempel som Stine gør i slutning 2, hvor hun anvender fysisk guidning og får Kasper med væk fra situationen.